

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 42.

V Ljubljani, 18. vinotoka 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Őrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Duh časa.

I.

Duh — čas! Obe besedi pomenita nekaj nevidnega, abstraktnega — groznega. Duhovi so prava počast, strah in trepet zlasti za mladino, pa tudi za praznoverne odrasle ljudi. Zób časa pa vse izpreminja, uničuje, preobrazuje v narodi in človeški družbi. Duh časa je nekaj podobnega. S tem izrazom zaznamujemo razne izpremembe v človeški družbi, pojave v narodnih masah, na političkem polju, v kulturnem oziru, napredek in nazadnjaštvo. Sem sodijo tudi razne šege in navade, ki so bile in so še običajne. Pojavi duha časa so raznolični, izpremenljivi, nestalni, podobni zvezdnemu utrinku, ki pride in izgine. — A imajo v kljub temu svojo privlačno siló, dobre in slabe posledice.

Pred sto leti je bil naš kmet tlačán, in sužen graščakov. Duh časa je razbil te okove. Francoska revolucija je bila posledica krutih časov, ki je prinesla vsemu svetu luč svobode, svobodnega razvitka in napredka. Hudi so bili tisti časi, kri je tekla v potokih, a nasledki so krasni; žrtve, vztrajnost in neumorno delavnost so osvobodile človeštvo tlačilcev in tiranov; luč svobodnega razvitka sveti čimdalje svetleje. Vendar je do popolnega svobodnega razvitka še dolga pot.

Tudi pri šolstvu je napravil duh časa mnogo izprememb. Pred 37 leti je bil učitelj še ponižni sluga, nezaveden, brez pravic; pouk je bil neobvezen, narod naš neomikan, političsko nezaveden; književnost komaj v povojih, blaginja in napredek malenkostna. Ako primerjamo današnje dni s tistim časom, opazimo takoj velikansko izpremembo. Učitelj je v svoji šoli svoboden mož z natančnimi pravicami in dolžnostmi, z njim se je razvilo šolstvo in s tem ljudstvo, blaginja in napredek. Ako primerjamo število Mohorjanov leta 1870. in danes je napredek velikanski. O časnikarstvu v tem času ni vredno niti govoriti, danes dobiš dnevnik ali tednik skoraj v vsaki hiši. Kdo je pospešil izobrazbo našega naroda, da je prišel v tako kratki dobi do viška te izobrazbe? Mar ne učiteljstvo, ki se od gotove strani tako kruto preganja, blati, sovraži, ponižuje, zaničuje in prezira? Duh časa je postavil učitelja na svobodne noge, in on je spoznal ta neprecenljivi dar, z vnemo se je poprijel dela za narodno prosveto, obenem pa je bil boj za zlato svobodo do današnjega dne. Ta boj ni končan, marveč ga moramo dobojevati. Da nam bo mogoče dobiti jasno sliko o vsem tem, hočemo izpregovoriti o današnjem duhu časa, s katerim je spojeno šolstvo in učiteljstvo.

Samega sebe poznati je najtežje; da, nekateri trdijo, da je to velika modrost. Ako hočemo spoznati sebe, moramo biti nepristranski, ne smemo poznati samoljublja, samohvale in sebičnosti, marveč, opiraje se na gola dejstva, moramo povedati resnico vsakomur v obraz. Ker je pa šolstvo z učiteljstvom v vrtincu političkih viharjev današnjega časa, moramo biti odkriti, nepristranski, pravični in nesebični tudi v tem oziru. Povemo že naprej, da bomo razvijali vse misli iz ljubezni do napredka našega naroda, zato naj nikogar ne bóde resnica v oči. Napredovati moramo, a napredek je mogoč le tam, kjer se odstranijo napake. Kdo je popolen in brez napak? Nihče!

Počakali smo s to razpravo nalašč, da se nam pomirijo živci, razburjeni po zadnjih državnozborskih volitvah. Kar smo opazili o tej priliki, je zanimivo, poučno, pa tudi nesramno, neumno, pregrešno in nedopustno. V ogromni večini je učiteljstvo sodelovalo pri zadnjih volitvah, zato so pa letele strupene pušice nanje od vseh strani. Nekateri so hudo ranile, druge manj, sedaj so rane že zaceljene — duh časa ozdravi vse!

Francoska revolucija je rodila demokratizem; brezpravni proletarci so dobili v državni konstituciji svojo veljavo in moč — splošna in enaka volilna pravica je zednačila vse sloje prebivalstva: privilegirance, graščak, grof, baron, bogataš, prelat; duhovnik, uradnik je imel glas in veljavo v politiki enako s cestnim pometačem ali hlapcem. Preden je prišlo na Francoskem do tega, je bilo treba premnogo žrtev. V Evropi so s strahom in veliko nezaupnico opazovali tega novega, od tam se razširjajočega duha. Pri nas so privilegiranci, na čelu jim stoji birokrati zadušili s pomočjo vojaštva že v kali vsak tak pojav. Pravico so teptali z nogami, kmet je bil pravi suženj graščakov, narodnosti so zatirali, v šoli, uradu in javnem življenju se je mogočno ščepiril jezik privilegirancev. — Nemščina je vladala povsod, še danes žive ljudje one dobe, ki so nosili sramotilno znamenje po končani šoli na hrbtu domov, ker so se drznili pogovarjati se v šoli v svojem materinem jeziku. A duh svobodnega razvitka se ni dal premagati. Ker ni šlo s prošnjo in na lep način, moralo se je to zgoditi izgrda in s krvolitjem 1848. leta. Kmet, meščan in vsi narodi so zahtevali svojih pravic, tlaka se je odpravila, kmet je postal samostojen; uvedli so ustavo, da so imeli tudi nižji sloji govoriti v vladnih zadevah. Uravnali so šolstvo, dali nekaj pravic narodom. A birokratizem in privilegiranci so imeli še dovolj moči ovirati svoboden razvitek raznih narodov. Ti pa so podpisali svojo smrtno obsodbo z novim, modernim in svobodnim šolskim zakonom. Šolstvo se je razvilo in s tem omika narodov. Književnost in časo-

pisje se je širilo čimdalje bolj, s tem se je pridno širila tudi ideja svobodnega razvitka. Društva so se ustanovljala, organizirali so se vsi stanovi; v društvu, v slogi in v organizaciji je pa moč — in ta ljudska moč je glasno zahtevala splošno in enako volilno pravico, ki jo je tudi dosegla, in zadnji čas je že tudi bil, ker je birokratizem s privilegiranci prignal vlado in narodno blaginjo na rob propada tako, da je bila vlada brez moči, parlament nedelaven. Govorili so že: Avstrija bo razpadla. — Kdo je rešil našo državo pogina? Čigava je v prvi vrsti zasluga, da se je uvedla splošna in enaka volilna pravica? Mar ne šole z učiteljstvom? Časnikarstvo je imelo pri tem glavno ulogo; zaman bi bila brez tega vsaka organizacija, zaman, delo voditeljev — narod mora biti izobražen in zaveden za tako važno in veliko akcijo, in to je dala šola, to so posledice neumornega dela avstrijskega učiteljstva in sedanjega svobodnega šolskega zakona!

Veliko dobrega za narodovo prosveto, napredek in blaginjo je provzročila nova šola, a dela je še premnogo, vsega na mah ni mogoče doseči, ker so na poti — prirodni zakoni. Kakor zraste mogočno drevo prav polagoma iz nezatnega semena, tako se razvija šolstvo in s tem omika, napredek in blaginja. Sedaj je naša ljudska šola precej lepo razvita, primerjamo jo že lahko malemu košatemu drevescu. Preden doraste do mogočnega debelnatega drevesa, je še dolga in trnjava pot, treba bo še mnogo časa, truda in vztrajnega dela. Odstraniti se morajo v prvi vrsti ovirajoče sile, ki so svobodnemu šolstvu nasprotne — šola se mora demokratizirati, da bo primerna duhu časa. Da bomo to idejo lažje razvijali, hočemo zopet stopiti k splošni in enaki volilni pravici in k zadnjim državnoborskim volitvam.

Ko je bilo razglašeno, da je sprejel državni zbor v soglasju z vlado splošno in enako volilno pravico, ni bil sicer nobeden avstrijski narod z razdelitvijo mandatov zadovoljen, pa vendar je bila ta vest povsod pozdravljena z veliko radostjo, ker je vsak treznomislec politik imel veliko upanje v demokratsko preobrazbo državne zbornice. Tudi učiteljstvo je razglasilo po svojih glasilih z radostjo to novo vest v veliki nadi, ker so nižji sloji ljudstva vneti za šolsko izobrazbo, da bodo ti, ko dobijo moč v svoje roke, šolstvo povzdignili do zaželjene višine. Stranke so se pričele pripravljati na volilni boj, zaupni shodi,

volilni shodi, agitacije in vedno strastnejše politiške polemike nasprotujočih si strank, o vsem tem je bilo čitati v našem časopisu, čimbolj se je bližal odločilni dan volitve. Pogovor o volitvah in o posameznih strankah je postala vsakdanja stvar v hiši bogatina, kmeta, delavca in hišnega hlapca. Ljudstvo se je pridno udeleževalo volilnih shodov, je slišalo glas raznih strank in bilo je poučeno o volilnih pravicah. To ljudsko gibanje je bila izvrstna šola za naš narod, pa tudi za vsakega politika. Večinoma povsod med Slovenci so bile tri stranke: napredna, socialnodemokratska in klerikalna. Ob narodnih mejah na Koroškem in Istri je bila narodna stranka proti Nemcem in Lahom, kjer so imeli važno ulogo tudi socialni demokrati. Na Kranjskem je bilo najživahnejše gibanje med klerikali in socialnimi demokrati; naprednjaki so začeli kasno, pa še to je bilo na večjih krajih površno, mlačno in brez prave vneme.

Mlad, učen, napreden govornik je govoril na kmetih. Govoril je gladko, a vsebina njegovega govora ni bila primerna za narod. Ves govor je bil lep, primeren za izobražene meščane, za kmeta pa nikakor ne. Na poslušalce je napravil tak slab vtisk, da je bila o tem splošna sodba: „Ta nam več škoduje kakor koristi.“ Na podoben način se je godilo na mnogih drugih krajih. Celih šest let je liberalna stranka spala spanje pravičnega, tik pred volitvami se je prebudila. Brez svojega glasila, brez organizacije, brez splošnih volilnih shodov, brez agitatorjev in brez denarja se ni moglo drugega pričakovati kakor malenkosten uspeh.

Naprednjaki so tudi med seboj poizkušali z agitacijo. Zlasti učiteljstvo, ki ljudstvo in razmere dobro pozna, je bilo ponekod jako delavno, pa tudi brezuspešno ni bilo to delo. Ti bi znali mnogo lepega povedati. Nekdo nam je pripovedoval to-le: Stopil sem med volilce, govoril, prepričal in dokazoval sem napredno idejo ter pobijal nasprotnike z golimi dokazi. Ko končam, me nagovori kmet: „Lepo ste govorili, vse, kar ste povedali, je tudi res, a jaz ne bom volil z vami. Sedaj o volitvah nas poznate, sedaj nas vabite k sebi za svojo stranko, poprej in poslej nas pa noče nobeden poznati. Vi držite z gospodo, ki je že od nekdaj sesala kmetiško kri. Gospoda živi zase in je ločena od nas. Ona nas pozna le takrat, ko je treba kaj plačati, in če hitro ne plačamo, če ne moremo plačati, nam škoduje — zarubi nas in spravi nas ob imetje. Če pridem v

Iz turistovskega nahrbtnika.

Piše Fort. Jelovšek.

(Dalje.)

Fizično podprti in ložjih nahrbtnikov jo krenemo, spremeljani od iskrenih pozdravov prešerne planšarice, proti Kredarici. Pot drži v vzočju ogromnih skladov triglavskih po golem skalovju in postaja čim višje, tem bolj naporna. Na nevarnih prehodih mimo strmih prepadov so posebna znamenja; tuintam pa so zabiti v pečine železni klini in so napeljene žice, ob katere se oprijemaš, da ne zdrseš v globočino. Saški kralj je zavil sedaj na levo v Marije Terezije kočjo, a mi na desno na Kredarico. Na nekem gorskem kačipotu dobimo vizitko omenjenih tovarišev, na kateri nam ostavljajo krepke triglavske pozdrave, in njim na čast izpraznemo buteljko vina, potem pa kolikor mogoče žurno hitimo navzgor, da vzamemo še na Kredarici slovo od zahajajočega solca. In ravno zadnji žarki so še trepetali na vrhuncih veličastnih gorskih velikanov, ko dospemo do „Triglavske kočje“ na Kredarici 2515 m visoko.

Hitro odložim nahrbtnik in hitim na prosto plan, odkoder uživaš skoro ravnoisti razgled, kakor z vrhunca Triglava. Globoko

pod nami po dolih in ravninah je legal temni mrak, le ostri grebeni temnosivih gora so žareli v čarobnih barvah — ki so čimdalje bolj temneli in se razblinjali v neobsežne, nejasne konture, dokler se niso potopile v neizmerno morje črne noči, a nad nami so zalesketale srebrnojasne zvezdice v tem božanstvenem brezkončnem vsemirju. In iz globočine temne noči je priplavala luna in posrebrila fantastične robove tega silnega Zlatorogovega kraljestva.

Nato smo si dali napraviti v koči konzervne juhe, naš „pošlatač“ pa je prebrskal nahrbtnike, izvlekel iz njih raznovrstne jestvine in zadnje buteljke ter nam skupno pripravil prav regimentno večerjo. In izpraznili smo še par buteljk, ker „Triglavska kočja“ je dobro preskrbljena z vsem potrebnim planinskim komfortom, in trkali smo na zdravje vseh prijateljev in znancev tam doli v meglenih nižavah prostrane majke Slavije. Z nami yred nas je v tej koči prenočevalo nad 20 turistov; bili so z Dunaja, iz Trsta, Benedk i. t. d. Dasiravno so postelje dokaj udobne, vendar nisem pozno v noč mogel zaspati; nepopisni, slikoviti vtiski ogromnih velikanov in neka božanstveno opojna čuvstva so se menjavala v drhteči moji duši — in bog Morfej je končno vse te predstave spojil v veličastno harmonično

v gostilnico, je gospoda zase v svoji sobi, se zabava in raduje med seboj, med nas jih je sram priti. Če srečam gospoda na cesti, se mu moram odkriti, odzdravi sicer, a da bi se nekoliko z menoj pogovarjal, tega ne stori, ga je sram. Gospoda živi zase, nosi glavo pokonci in nas ne pozna, kmet in delavec mora storiti ravno tako. Gospoda naj voli svoje poslance, mi bomo volili svoje. Res je, da ima tudi duhovščina svoje napake. Ako se homo prepričali, da nas vodi ta za nos, bomo že opravili o svojem času z njo račun.“

Ali ni vse gola resnica kar je ta povedal? Kar je na kmetih in po mestih bolj omikanega ljudstva, je večinoma še birokraškega duha; prepojeno je z duhom, ki je strogo konservativnemu in demokračskemu duhu našega preprostega naroda nasproten. In te nedostatke se ne da odpraviti kar čez noč. Če hočemo gojiti napredno idejo, moramo pred vsem odstraniti to, kar je demokratizmu nasprotno. Omikani sloji se morajo približati duhu narodove mase, znati morajo z njo misliti, čutiti, upoštevati jo morajo, delovati za obči narodni blagor, pridobiti si morajo ugled, spoštovanje, ljubezen in hvaležnost ljudstva, potem je šele mogoče misliti na pomoč ljudstva za napredno stranko. Ali je pa upanje to doseči v doglednem času. Po našem prepričanju — težko! Naši omikani sloji so tako razdvojeni med seboj, da bi moral računati skoraj na čudež, preden bi se ti demokratizirali. Uradnik, birokrat od nog do glave, prezira vse, kar ni njemu enakega. Trgovci skrbe zase, veliki posestniki so ponosni na svoje imetje — in ti so glavni faktorji zlasti na kmetih. Napredni, zavedni in narodni so, a kaj jim vse to pomaga, ker so med seboj razdvojeni, needini. Prave ljubezni do skupnega narodnega delovanja med njimi ni dobiti. Če je kdo vnet za skupno narodno delo, če se žrtvuje za dobro in plemenito reč, naleti takoj na strahovite ovire, navadno se sliši: „Če je ta zraven, jaz ne sodelujem. Kaj, oni nas bo vodil, ker je nezmožen, neveden in neumen? Tega človeka jaz ne morem trpeti, čeprav mi ni napravil nič slabega!“ — Ako gre za splošni narodni blagor, bi se morali odstraniti vse take osebnosti, a ravno osebnosti so žalibog med našo inteligenco v tako bujnem cvetju, da se preprosto ljudstvo nad tem izpodtika. Tako ne moremo nikamor naprej. Razna društva hirajo, izumirajo, so nedelavna in zato brez pomena. Ta je jasen dokaz, da je neuspeh napredne stranke kriva naša inteligenca sama.

veličino — in čil sem se zbudil drugega dne zgodaj v jutro v teh nebeških višavah.

Izpili smo čaj, si ovili krog vratu površnike, da bi nas pri plezanju ne ovirali, in nastopili smo vratolomno vzpenjanje po železnih klinih na vrh Triglava. Ta tura je — najtežavnejša in najnevarnejša — le za vajene turiste, ki imajo mirno kri, zdravo srce in krepke mišice.

Omenjam pa še enkrat, da nudi Kredarica skoro ravno isti velikanski razgled, in pot od Bohinjskega jezera skozi Srednjo vas na Kredarico ni ravno naporna in nevarna, in jo vsak zdrav človek lahko izvrši — in nikdar mu je ne bo žal. Naš vodnik nam je podal potrebna navodila, da ne smemo kamenja prožiti, s telesom naslanjati se proti klinom ob skalovju itd. in začeli smo se spenjati — vodnik naprej, mi tik drug za drugim vsi nekako svečano-resno, zatopljeni v svoje misli. — Pleza se po ozkem, kakor dobra klop širokem grebenu; drugod zopet ob visečih skalah, kamor so vsekane stopnice in ob straneh za poprijemanje zabiti železni klini in ob njih železne žice; pot drži večinoma strmo navzgor in na Veliki Triglav skoro navpično; na obeh straneh pa zijajo ob navpičnih in visečih stenah grozni, vrtoglavi prepadi. — Zvezdice

Vzgojiti bi bilo treba za skupno narodno delo najprej mnogo iskreno čutečih in delavnih voditeljev, ki bi te nedostatke odpravili, inteligenco odgojili v demokračskem duhu, potem je šele mogoče misliti, da bi bila narodna masa sodelujoča. Odgojiti je treba v tem duhu nov rod — in za to sta poklicana v prvi vrsti ljudska šola in učiteljstvo, prepojeno z ljubeznijo do naroda v demokračskem smislu.

Bila je ljudska veselica v narodne namene z lepim vzporedom na javnem prostoru s prostovoljno vstopnino. Daleč naokolo po sosednih vaseh so vabili lepaki ljudstvo k veselici. Ljudstva je prišlo res veliko, veselica je bila lepa in tudi dohodki izdatni, a udeleženci so bili skoraj izključno le iz srednjega stanu, preprostega naroda ni bilo skoraj nič. Učiteljstvo je hodilo po hišah vabit in razlagat pomen veselice, vse ni pomagalo nič. Povsod je bil skoraj podoben odgovor: „Prišla bo samo gospoda, kmet in gospoda pa ne gresta skupaj.“ Mnogo radovednežev je gledalo od daleč, blizu se niso upali. Našemu preprostemu narodu je vcepil duh časa, spomin zatiranja, odiranja in preziranja, strah in zdržnost pred gospodo sploh, čeprav je ta iz naroda samega vzrasla ter med narodom živi in deluje. Deloma se tudi sramuje bolj omikanih krogov, ker se ne zna tako vesti, govoriti in nastopati. Sedaj je nastopila doba demokratizma; višji, srednji stanovi in privilegiranci so prišli v politiki ob nekdanjo veljavo in moč, pri volitvah ni nobenega razločka — in državni parlament je vir politike, napredka in blaginje, zato se morajo zblížati ti stanovi v eno samo skupino, v eno samo telo z enako čutečo dušo. Kako se ima to vršiti, je veliko delo bodočnosti, s katerim je treba takoj začeti, ker duh časa zahteva to.

Sedaj je na površju demokratizem. Duh časa zahteva, da se v tem smislu preuredi vsaka stranka, ki hoče živeti. Klerikalizem je duh časa pravočasno uporabil. Zatajil je svoje katoliško ime ter ga zamenjal s „Slovensko Ljudsko Stranko“ po zgledu „Volkspartei“ med Nemci.

Numerirajmo kosti!

Treba jih bo, ker se je pri nas že začela praksa po navodilu dr. Šusteršiča. Dobili smo vest, da so v krajnih šolskih svetih v Retečah in v Sori dejansko napadli dva naša tovariša.

so ugaševale in veličastni komet, ki smo ga opazili na nebeškem svodu, se je pomikal proti vzhodu, ko smo srečno priplezali na triglavski Vršac do Aljaževega stolpa 2865 m.

Sivi somrak je ogrinjal spečo prirodo, ko smo stali na vrhu častitljivega orjaka Triglava, a po dolih so se leno premikale sive megle, ki so se polagoma izgubliale druga za drugo, ne da bi vedeli, kdaj. Tam daleč na vzhodu se je zdajci začelo daniti, obzorje je obrobjala svetlorumena progga, ki je postajala vedno večja, nje barva pa bolj in bolj intenzivna, dokler se ni razlila tja po oblakih, obrobajoč obzorje, da je bila videti liki morje, leskeče se v žoltorumenem zlatu.

A to le za trenutek, že se je jel izlivati v to barveno morje lahen, nežen karmin, izpreminjajoč vso sliko v mehko oranžno barvo, ki je postala naposled zamolklordeča. Počasi, a veličastno se je v tem pomikala izza nebeškega svoda krvavordeča obla — solnce. Prevzele so nas te čarobne krasote, da smo hkratu umolknili ter očarani po toliki lepoti nemo in solznih oči zrli ta božja čuda.

Ko je solnce priplulo že izza horizonta, je še valoval v dolinah sivi mrak, ki je postajal čimbolj vijoličast; tembolj pa so žareli in goreli Triglavovi sosedje in ogromni skladi silnega

Učitelj v Retečah, tov. Potočnik, je miren in blag značaj, ki ni še nikomur nič žalega storil. Kake vrste mož je, se vidi iz dejstva, da izhaja kar najbolje s predsednikom krajnega šolskega sveta, dasi je ta odločen in zanesljiv klerikalec. In vendar so kmetje tega učitelja, ko se je po svoji uradni dolžnosti udeležil seje krajnega šolskega sveta, dejansko napadli in ven vrgli. Enak slučaj se je zgodil v Sori. Šolski vodja tovariš Grmek se je po svoji uradni dolžnosti udeležil seje krajnega šolskega sveta. Župni upravitelj, znani Braje, je zahteval, da se g. Grmek odstrani od seje, dasi ima šolski vodja ne le pravico, nego dolžnost, da je pri seji navzoč. Ker tov. Grmek ni hotel iti, se je Braje zaletel proti njemu, da bi ga napadel, a si je še premislil in hitel klicat ljudi, da bi Grmka od seje ven vrgli. Preden se je Braje še vrnil, sta druga dva člana krajnega šolskega sveta planila na tov. Grmka, in kdo ve, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi se Grmek ne vdal tej sili. V obeh slučajih je to eklatantno hudodelstvo javne nasilnosti v smislu § 81. kazenskega zakona.

Slučaja sta tipična in najbrže se bo ta praksa uvedla povsod tam, kjer so klerikalci na poti — napredni učitelji. Prišli smo daleč, da učitelj ni varen pred insulti celo takrat, ko izvršuje svojo dolžnost. Kakor se poroča, ima ta dva slučaja v rokah sodna oblast, ki bo gotovo pravično rešila zadevo. Kaj pa naše šolske oblasti? Ali se bodo te kaj zganile? Ne verujemo, ker so ravno te šolske oblasti indirektno kriveteh razmer, ki so zavladale v kranjskem šolstvu sploh. To krivdo jim hočemo naravnost dokazati. Pri imenovanju zastopnikov v okrajne šolske svete je ta dična oblast v sporazumu z nemškimi in klerikalnimi zavezniki pometala napredne zastopnike iz te korporacije in na mesto teh imenovala klerikalce. Pri imenovanju krajnih šolskih nadzornikov je postopala zopet tako in imenovala po veliki večini klerikalce, tako n. pr. v kranjskem šolskem okraju 25 duhovnikov.

Klerikalci, videč to bratovsko naklonjenost, so začeli takoj rogoviliti proti učiteljstvu in lepi sadovi že dozorevajo. Ako bi bila deželna šolska oblast vsaj nepristranska, če že ne naklonjena učiteljstvu, bi ne storila teh korakov, ki so tako lepo poživili pohlepnost klerikalcev po šoli. Tako bo najbrže v teh dveh

skalovja nebotičnih velikanov. Na severni strani je blestel v razbeljenem železu Veliki Klek, široki Dobrač in visoka Golica; proti zahodu smo zrlili veličastne, nežnordečkaste Ture; na jugu ti zalesketa srebrni pas slovanske Adrije in južnih bratov pozdrave ti pošilja istrsko-dalmatinsko gorovje, proti izhodu pa pozdravljaš v čarobni luči lesketajoče znanice: Grintovec, Rinko, Ojstrico itd.

Nad nami pa so rdeli nežni oblački, plavajoč po tem brezmejnem veličanstvu in poljubljali zlate krone silnih gorskih velikanov — in dolgo smo opazovali ta nebeška, nepopisna čudesa — in nismo se mogli ločiti od teh rajskih višav v kljub silnemu mrazu, ki nam je pretresal ude. Naš prijatelj „dedektiv“ pa je v Aljaževem stolpu, kjer smo se vsi vpisali v spominsko knjigo, pridno pečatil razglednice, pisma, notese in sploh vse, kar mu je prišlo pod pečat, prav kot da ima zaznamovati vse hudodelce vsega sveta, hoteč se Gračanom izkazati kot pristnega veleturista — in šele naš vodnik ga izvleče ven iz tesnega zapora, da zopet skupno odrinemo s kraljevega Triglava.

„In še enkrat, gorenjska stran“ — in začeli smo plezati v istem redu kakor prej po strmini in železnih klinih navzdol na Kredarico. Med plezanjem srečamo tudi saškega kralja, ki

slučajih kaznovala — učitelja namesto da bi takoj odstavila take klerikalne sirovine iz krajnih šolskih svetov.

Pripovedujejo nam, da se nekaj časa sem po vladni palači vidi vedno polno duhovnikov, ki letajo okrog deželnošolskih organov. Kaj iščejo tam, morda se ponujajo, da bodo spisali verske — šolske knjige? Denuncirat hodijo, mi to vemo, ker nam to pričata klerikalna lista „Domoljub“ in „Slovenec“, ki posamezne učitelje uprav po cigansko črnita pred ljudstvom in proti šolskim oblastem. Mi smo že naveličani tega slepomišja in že zbiramo material, ki pride na pristojnem mestu v javnost, in potem bomo videli, ali ima klerikalizem že res zajamčeno varuštvo nad nami in nad vsem šolstvom. Lepa bi bila ta, da bi ravno porajajoče se izobraževanje vsega ljudstva dobila za varuha te duhove teme in nazadnjaštva!

Tek časa gre naprej in mi z njim, zato tudi ne pripustimo, da bi se pri nas podstavljalca coklja, ki bi zadrževala splošno prebujenje. V spomin pa kličemo vsem našim zatiralcem, da smo organizirani, in bo pričela naša organizacija še drugo delo, ki ga je dosedaj izvrševala prav malo. Pričeli bomo brezobzirno vse tiste razkrinkavati, ki tlačijo učiteljstvo na ljubo klerikalcem. Čimhujši bo pritisk, temvečji bo naš odpor. Šolskim oblastim damo tedaj svobodno na razpolago: Ali hočejo podpirati nas učitelje kot razširjevalce omike in izobrazbe, ali pa klerikalce, ki hočejo vse (tudi šolske oblasti) zaslužniti. Izbira ni težka, a zna postati usodepolna.

Naša obramba.

= Drugo leto mine ravno štirideset let, odkar je izgubila konkordatska šola svojo veljavo in moč. To je bil takrat vesel pojav, ki je pa sčasoma nekoliko otemnel. Napredni elementi so bili mnenja, da avstrijsko šolstvo ne zapade več v roke tistim, ki jim je bilo vzeto. A ni bilo tako, kakor so mislili. Res je minula doba, da bi učitelji še nadalje zvonili, pritrkavali, hodili po bero po hišah itd., a po mnogih deželah (n. pr. na Tirolskem in v Galiciji) učiteljstvo ni prišlo iz klerikalnih rok. Deželno zastopstvo je učitelje v kljub novim državnim zakonom držalo v klerikalnem jarmu.

V naših deželah zadnjih deset let klerikalci niso imeli posebnega vpliva na ljudsko šolstvo. Posebno v deželnem šolskem

se je spenjal na vrh; kot starega znanca ga pozdravimo s krepkim triglavskim pozdravom, na kar nam tudi on prijazno odzdravi — in šlo je hitreje navzdol nego prej navzgor. Posebno naš ljubi „poskakač“, ki je bil navzgor zadnji, je drsel in se spuščal drzno kakor jelen — mogoče si je želel imeti čimprej varnih tal pod nogami, kar pa je odločno zanikal in trdil, da dela to le v zabavo.

Globoko se oddahnemo in krepko zavriskamo, ko stopimo zopet na varna tla; ko se ozrem nazaj in zagledam v azurnih višavah posamezne turiste, viseče na teh drznih navpičnih stenah, liki orel nad propadom, sam sebi nisem mogel verjeti, da sem še sam pred malo časom visel na teh vrtoglavih, groznih pečinah. In to je bil naš krst turistovski in s svečanim, junaškim ponosom smo zrlili to okamenelo panoramo.

In zaželel sem si v te rajске višave vse one „Talbumlerje“ iz bele Ljubljane, ki so še pred nedavnim časom dvomili o moji bodoči turistovski slavi.

V triglavski koči nam je postregla brhka oskrbnica z raznimi konservami, in naš slavni „pošlatač“ nam je izbrskal iz naših nahrbtnikov ostale jestvine ter priložil svojo Vydrovo zalogo šumečih bonbonov, ambo itd.; končno smo izpraznili še

svetu kranjskem so bili ob vso moč. Po odhodu barona Heina se jim je obrnilo na bolje, ker so pridobili vlado zase in pozneje še „svobodomiselne“ Nemce, in imajo klerikaleci danes odločilno besedo v deželni šolski svet. To je dejstvo, s katerim moramo računati. Svoj vpliv so klerikaleci že začeli kazati, in že pri nekaterih imenovanjih je bilo začutiti klerikalno strahovlado. Nekateri sklepi, posebno imenovanja zastopnikov v okrajne šolske svete in imenovanja krajnih šol. nadzornikov, so bili overtura k novi eri. V kratkih mesecih bomo videli razne eklatantne dokaze, da je vlada postala slepa izpolnjevalka klerikalnih teženj pri ljudskem šolstvu. To postopanje se bo sicer na vodilnih krogih samo maščevalo, a najbrž jim mi s tem člankom ne bomo mogli dopovedati, da vladni krogi, ki izročajo baš sedaj ljudsko šolsko učiteljstvo pod nož klerikalne recte nazadnjaške stranke, pridejo sami pod ta nož, ki jim bo njih tilnike — porezal. Postopanje vladnih krogov bo sicer učiteljstvo precej oškodilo, in tudi osebnih žrtev pričakujemo, toda učiteljstvo se bo z večjo vnemo posvetilo izobraževalnemu delu, ki bo rodilo moštvo v narodu, ki bo slednjič lepo pometlo tisto lepo družbo, ki je v lepem bratskem objemu začela tlačiti učiteljstvo.

To so naše napovedbe, ki se bodo uresničile prejalislej. Ta hipna konstelacija v dež. šol. svetu pa učiteljstvo opominja, da ostane — kakor doslej — tudi še vnaprej složno in se bori za svoje ideale: napredek in svobodo. Sicer bodo nekateri izmed nas morali pretrpeti še mnogo preganjanja in šikaniranja, a to pojde samo do neke meje, in struna bo počila. Zgodilo se bo nebroj krivic. Prestavljali, zapostavljali nas bodo, a to naj nas ne plaši. Dosedaj smo s ponosom rekli: „Ogromna, ogromna večina nas je svobodomiselnih!“ Ta ponos nam mora še ostati. Učitelji smo naroda, in če bomo mi omahljivi, negotovi v svojem delovanju, si bomo odgojili omahljivce — sebi v pogubo. Le značaj odgoji značaje. Res so žrtve čestokrat velike, a pri tem nas navdaja zavest, da ni za našo sveto stvar nobena žrtev prevelika.

Krvice se nam bodo dogajale v krajnih šolskih svetih. Te korporacije imajo po večini v rokah naši najljutejši, a obenem najnevednejši nasprotniki. Tu mora biti naša samoobramba: temeljito poznanje šolskih zakonov in po tem njih strogo izvajanje. Vsak naš korak bodi oprt na zakonito določbo in nihče nam ne bo izpodmikal tal. Z raznih strani nam prihajajo pritožbe, s kako silo in s kakim fanatizmom so pričeli delovati duhovniki v krajnih šolskih svetih.

par buteljka na zdravje milim bratom Čehom in Srbom in vam, slovenskim prvoborilcem; kakor je ta pogled prostran, tako razsežna in mogočna bodi ideja vaša-naša.

Železne krampeže na nogo, palico v roko in nahrbtnik na pleča in vzamemo slovo od Kredarice in Triglava in jo mahujemo sedaj na severno stran po peščeni stezici mimo Dežmanove kočee skozi Kot na Dovje. Ta pot je zopet dokaj naporena in ponekod tudi nevarna; drži ob strmih prepadih in preko nevarnih sneženih plazov, torej le izurjenim turistom priporočljiva. Tudi nimaš tođ iste izpremembe kakor na južni strani čez Konjščico in Velo polje; tu ni planin ne brhkih plansaric, pa tudi ne zavedljivih planink; sploh ni nikake flore, ampak le enolično raztrgano skalovje in oster prod, preko katerega smo nemo korakali liki karavana čez peščeno Saharo. Na južni strani v znožju Triglava smo opazovali še lehkonožne ovce, takozvane „izgnanke“, ki se vse poletje brez pastirjev prosto pasejo po planinah, iskaje med skalnatimi robovi sočnih planinskih zelišč.

(Dalje)

Zato opozarjamo vse tovariše in tovarišice, da spravijo vse nepravilnosti potom pritožb na višje šolske oblasti. Ako tam zaradi raznih ozirrov ne bodo čuvali izpolnitve državnih in deželnih zakonov, bomo spravili ves materijal skupaj in poiskali drugje pravice in jo tudi dobili. V teh nemoralnih časih bi nam trebalo imeti neke vrste obrambno društvo, ki bi vršilo posel branilca naših pravic. V vsakem okraju bi bilo potrebno imeti delavnih zaupnikov, ki bi nabirali gradivo o vseh krivicah in te potem izročali v centralo.

To je del naše organizacije. Vsako krivico takoj sporočati, to mora biti vodilno načelo naše obrambe. Kakor se branijo drugi stanovi, tako se moramo tudi mi, ki nočemo biti brezpravni heloti. Zastopnike v okrajnih (v deželni jih nimamo!) šolskih svetih opozarjamo posebno in v imenu naše stvari, da neustrašeno zastopajo naše pravice. Oni so legitimni naši zastopniki, ki so dolžni nas zastopati z vso energijo. Porabijo naj vsa dovoljena in tudi najskrajnejša sredstva.

V slučaju terorizma gotovih ljudi naj store tako, kakor delajo v drugih korporacijah: Obstrukcija naj se uvede tudi v okrajne šol. svete, če pride taka sila. Vaši volilci stojte za vami! Videti hočemo potem, ali bodo tisti krogi, ki nas mislijo potlačiti, uvideli da imamo tudi mi energijo samoobrambe in da naši zastopniki niso samo za število, temveč tudi za — upoštevanje. „Učiteljski Tovariš“ naj pa bo „razglasna deska“, na katero hočemo pribiti vsako, tudi najmanjšo krivico. Kličemo zato: Brezobzirno na dan z vsako krivico, potem pa v obrambo do zadnje inštanče!

Nekdaj in sedaj.

Med vsakim stanom so se že od nekdanjih nahajali razni dvomljivi značaji, in tudi učiteljstvo ni prosto te pege. Taki „značaji“ si vsekdar uravnavajo svoje „prepričanje“ po vladajočih okolščinah. Starejši učitelji se še gotovo dobro spominjajo dobe, ko je na Kranjskem vladala nemška, oziroma nemškutarska liberalna deželna vlada. V istem času je torej najbolj kazalo biti nemškutar. Res se je našlo nekaj tovarišev, ki so zatajili svojo narodnost in so postali izdajalci svojega naroda. Bili so pa zato dobro nagrajeni!

Vsa boljša učiteljska mesta, posebno po mestih, so bila zasedena z izdajicami. Pa tudi po deželi so si taki značaji znali pomagati. Kdor se je bal kake preiskave, se je naročil na „Schulzeitung“ ali se je še vpisal v bližnjem mestu v kako nemčursko društvo in rešen je bil. V nemškutarskem taboru so se torej nahajali sami kruhoborci in lenuhi. Vsi delavni in značajni možje so vztrajali kot narodnjaki, akoravno jih niso nikjer upoštevali. Poštena in pravična stvar vsekdar zmaga. Kmalu je po vsi deželi izginilo nemškutarsko učiteljstvo žalostnega spomina.

Razmere so se predrugačile. Zapihala je klerikalna sapa. Kakor so se našli v dobi nemškutarstva značaji, ki so zatajili svoj narod, tako so se sedaj našli „možje“, ki so zatajili celo svoj stan. Kakor so nekdanjasedli vsa boljša učiteljska mesta in imeli vso prostost nemškutarski učitelji, isto nameravajo sedaj klerikaleci. Toda marljivo in značajno učiteljstvo se tega prav nič ne straši. Poštena in pravična stvar je še vsekdar zmagala, in tako bo tudi luč napredka zmagala nad klerikalno temo. Razlika med nekdanjimi in sedanjimi izdajicami je pač ta, da so bili nemški liberalci resnični prijatelji šole in učiteljstva, medtem ko so klerikaleci najhujši sovražniki šole in učiteljstva. Za vso svobodo, kar jo ima učiteljstvo, se ima zahvaliti nemškim

liberalcem. Za vso bedo, preganjanje in sovraštvo pa klerikalcem.

Tovariši nemškutarji so torej grešili samo proti svojemu narodu in ne tudi proti svojemu stanu. Naši Slomškarji pa grešijo proti narodu in stanu.

Kakor je pa v dobi najhujšega nemškega terorizma ostala pretežna večina vendarle zvesta svojemu poklicu, isto bo storila tudi sedaj v dobi najhujšega črnega nazadnjaštva. Učiteljstvo nekdanj ni prav nič pogrešalo v svojih vrstah odpadlih izdajalcev in tako je tudi sedaj. To naj si dobro zapomnijo razni Jakličiči, Primožičiči, Petriči itd. Najgrše na svetu je bilo, je še in bo — izdajalstvo.

Tovariši, ne glejte na razna prilizovanja, ne bojte se groženj! Ampak neustrašeno korakajmo po načrtani poti naprej!

Starejši tovariši smo skrbeli, da so izginili nemškutarji iz naših vrst, a mlajši skrbite, da kmalu izginejo iz pozorišča razni Jakličiči, Primožičiči, Štruklji i. dr. Da se to zgodi, so nam porok naši zavedni in značajni tovariši.

Pisarna.

LIX.

Vprašanje. V našem trgu, ki je sedež dekanije in leži ob jezikovni meji, bi bilo dobro, da se ustanovi za našo faro in za več (4—6) sosednih župnij posojilnica; zakaj ljudje morajo plačevati tu naseljenim tujcem jako visoke obresti. Toda za vodstvo posojilnice ni zmožnih ljudi; jaz sam bi moral vse voditi. Ali gre to po zakonu?

A. Ž., nadučitelj v D.

Odgovor. Da se ustanovi posojilnica, je na vsak način treba, da dotična pravila podpišejo poleg Vas še nekateri posestniki, recimo 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3 možje ali vsaj 2 (reci dve) polnoletni osebi; za vodstvo, t. j. načelstvo, pa zadostuje na vse zadnje tudi ena inteligentna, marljiva, poštena oseba, kar ste Vi. Natančneje pa Vas bo rad poučil g. Ivan Lapajne v Krškem, ki je izdal knjigo „Slovenski posojilničar“.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Zborovanje zastopnikov vsega avstrijskega učiteljstva na Dunaju. Zastopniki vseh avstrijskih učiteljskih društev bodo zborovali v soboto dne 2. novembra t. l. na Dunaju. Zborovanje se vrši ob 10. uri predpoldne v „Josefsaal des Lehrerhauses, VIII., Josefs-gasse 12.“

Shod otvori in pozdravi predsednik „des Deutsch-österreichischen Lehrerbundes“ kot sklicatelj, gosp. Fr. Kessler. Potem se izvoli predsedništvo, zapisnikarji in reditelji.

Vsaka organizacija pozdravi shod po enem govorniku, ki govori v svojem materinem jeziku, od državnih poslancev govori od vsake stranke en govornik in od zastopnikov šolstva?

Poročilo je prevzel gosp. Ch. Jessen, član „des Deutsch-österreichischen Lehrerbundes“. Debata o poročilu se bo vršila v nemškem jeziku.

Slednjič se izvoli deputacija, ki gre k naučnemu in finančnemu ministru in k ministrskemu predsedniku.

Slovenski in hrvatski zastopniki iz Dalmacije, Primorskega, Kranjskega in Štajerskega se odpeljejo na Dunaj dne 1. novembra 1907 z brzovlakom, ki vozi iz Trsta ob 7:55 zjutraj, iz Št. Petra ob 10:03, iz Ljubljane ob 11:27 in pride na Dunaj ob 8:50 zvečer.

Kdor si hoče malo več ogledati Dunaja, naj odpotuje že v četrtek.

Sestanek vseh slovenskih in hrvaških odposlancev je v petek dne 1. novembra t. l. ob 9. uri zvečer na „Widner-Hauptstrasse, Hotel: „Zur grünen Weintraube“.

Delegate so izvolila sledeča društva:

I. Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev — L. Jelenc, učitelj v Ljubljani.

II. Savez dalmatinskih učitelja u Spljetu — Dane Petranović, gradanski učitelj u Šibeniku.

III. Belokranjsko učiteljsko društvo — Fran Šetina, nadučitelj v Črnomlju.

IV. Postojnsko učiteljsko društvo — Dragotin Česnik, nadučitelj v Knežaku.

V. Pedagoško društvo v Krškem — Karel Humeck, strokovni učitelj v Krškem.

VI. Litijsko učiteljsko društvo — Josip Zajec, nadučitelj v Vel. gabru.

VII. Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu — Anton Grmek, učitelj v Vrdeli pri Trstu.

VIII. Učiteljsko društvo za goriški okraj — Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu.

IX. Hrvatsko učiteljsko društvo „Narodna Prosvjeta za Istru“ — Josip Bačić, c. kr. učitelj vježbaonice v Pazinu.

X. Slov. učiteljsko društvo za kočevski okraj — Fran Štefančič, nadučitelj v Vel. Laščah.

XI. Slov. deželno učiteljsko društvo v Ljubljani — Juraj Režek, učitelj v Ljubljani.

XII. Ljubljansko učiteljsko društvo — Jakob Dimnik, nadučitelj v Ljubljani.

XIII. Logaško učiteljsko društvo — Engelbert Gangl, učitelj na mestni višji realki v Idriji.

XIV. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja ljubljanske okolice — Josip Gregorin, učitelj na Viču.

XV. Kranjsko učiteljsko društvo — Fran Ivanc, učitelj v Kranju.

XVI. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo — Fr. Ferline, učitelj v Šmarji pri Jelšah.

XVII. Učiteljsko društvo za ptujski okraj — Anton Pesek, nadučitelj v Narapljah; namestnik: Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori.

XVIII. Št. Lenartsko učiteljsko društvo — Josip Troha, učitelj pri Sv. Benediktu v Slov. gor.

XIX. Učiteljsko društvo za Mariborsko okolico — Avguštin Požegar, nadučitelj v Žitečki vasi; namestnik: Davorin Lesjak, učitelj v Rušah.

XX. Učiteljsko društvo za Sežanski šol. okraj — Anton Kosovel, nadučitelj v Pliskovici.

XXI. Celjsko učiteljsko društvo — Fran Krajnc, učitelj v Celju.

XXII. Konjiško učiteljsko društvo — Jakob Jurko, nadučitelj v Tepanjah pri Konjicah.

XXIII. Kozjansko učit. društvo — Anton Hohnjec, nadučitelj v Kozjem.

XXIV. Učiteljsko društvo za laški okraj — Anton Gnus, nadučitelj na Dolu pri Hrastniku.

XXV. Krško učiteljsko društvo — Mijo Radić, učitelj, Malinska-Krk-Veglia.

XXVI. Saleško učiteljsko društvo — Ivan Koropec, učitelj v Šoštanjju.

XXVII. Slovenjegrajsko učiteljsko društvo — Karel Barle, učitelj v Slovenjem gradu.

XXVIII. Tolminsko učiteljsko društvo — Anton Stres, učitelj v Iderskem.

XXIX. Ormoško učiteljsko društvo — Josip Rajsp, nadučitelj v Ormožu.

XXX. Učiteljsko društvo za koperski okraj — Anton Urbančič, učitelj-voditelj v Boljuncu.

XXXI. Ejutomersko učiteljsko društvo — Fran Cvetko, nadučitelj v Vučji vasi.

XXXII. Slovenjebistriško učiteljsko društvo — Sebastijan Krotky, učitelj v Studenicah pri Poljčanah.

XXXIII. Savinsko učit. društvo — Josip Stritar, nadučitelj v Št. Vidu-Šmarje pri Jelšah.

XXXIV. Radovljiško učiteljsko društvo — Ime delegata se priobči v prihodnji številki.

XXXV. Gornjegrajsko učiteljsko društvo — Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu.

XXXVI. Novomeško učiteljsko društvo — Davorin Matko, nadučitelj v Toplicah, Dolenjsko.

XXXVII. Kamniško učiteljsko društvo — Janko Toman, nadučitelj v Moravčah.

XXXVIII. Učiteljsko društvo Šibenik i školski kotar Šibenski, Učiteljsko društvo za Korčulo i kotar školski kovčulanški ter „Učiteljsko društvo Dubrovnik i školski kotar Dubrovački“ — Jos. Karadjol, učitelj v Sibeniku.

XXXIX. Učit. društvo za sevniški in brežiški okraj, Janko Knapič, nadučitelj na Vidmu.

XL. Društvo slovenskih učiteljic — gdč. K. Droll, učiteljica v Zasipu pri Bledu.

Prosimo nujno, da se vsi delegati prav zanesljivo udeležijo shoda! Nihče ne sme ostati doma!

L. Jelenc,

predsednik Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev.

Štajersko.

Savinsko učit. društvo je zborovalo ob obilni udeležbi dne 10. oktobra t. l. na Gomilskem. G. predsednik V r a b l je pozdravil nova člana tov. Rosensteina iz Št. Jurja in tov. Delakordo iz Braslovč, ki sta prišla v tem šolskem letu v naš okraj. Dalje pozdravlja g. dr. K a r b o z Vranskega, ki se je drage volje odzval našemu povabilu ter prišel predavat o nalezljivih boleznih. Pripovedovanje o življenju bacilov, njih oblikah, razširjanju in množenju je bilo vrlo zanimivo in poučno.

Nato je predaval tov. V r a b l o našem delovanju v prihodnjem šolskem letu. Predavanje je obsegalo navodila, kako treba delovati med ljudstvom, ako hočemo imeti kaj uspeha. Ravnoisti priporoča zbranim marljivo nabiranje narodnih pesmi za zbirko, ki jo namerava izdati naučno ministrstvo.

Tov. J a k š e je poročal nekatere podrobnosti iz „Zavezinega“ zborovanja, zlasti o „Zav.“ listih.

Sprejme se predlog, da zahteva naše društvo, da skliče „Zveza štaj. učiteljev in učiteljic“ občni zbor dne 3. novembra t. l. Ker pa se vrši ta dan v Celju tudi shod „Narodne stranke“, naj stopi odbor „Zveze“ v dogovor z odborom „Narodne stranke“, da preloži ta svoje zborovanje na popoldne. Tako bi zborovalo dopoldne učiteljsko, popoldne pa „Narodna stranka“, katerega zborovanja bi se lahko udeležilo vse v Celju zbrano učiteljsko.

Sprejme se dalje predlog tov. Jakšeta, da se naprosi okr. šolski svet, da nam preskrbi skioptikon, in sicer na ta način, da upliva okr. šolski svet na vse krajne šolske svete vranskega okraja, da stavijo ti za bodoče šolsko leto v proračun gotovo vsoto za skioptikon. S tem denarjem bi se kupil potem aparat, do katerega bi imele vse šole enako pravico in bi lahko romal po potrebi od šole do šole.

Živahen razgovor se je vnel zaradi novih tiskovin. Prihodnje zborovanje se vrši meseca novembra.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj ima svoje prihodnje redno zborovanje v četrtek, dne 31. oktobra t. l. v R a j h e n b u r g u. Spored: I. Ob 10. uri sv. maša v ondotni župnijski cerkvi, po maši odkritje nagrobnega spomenika pokojnemu tovarišu M a t k o t u. II. Zborovanje v šoli: a) Odobrenje zadnjega zapisnika; b) društvene zadeve; c) poročilo tov. P e č n i k a o letošnji glavni skupščini „Zaveze“; d) iz šolske prakse; e) želje in nasveti. — Odbor pričakuje, da se tega zborovanja udeležijo zanesljivo vsi društveniki in društvenice. Pokažite zopet z obilno udeležbo, da vam je mar stanovska čast! Kdor se odpelje na počitnice, naj si uredi tako, da prekine vožnjo v Rajhenburgu. Nanovo v okraj došli tovariši in tovarišice naj ne odlašajo pristopiti društvu. Stari bojevnik padajo, treba jih je nadomestiti z novimi, čilimi močmi.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo dne 3. t. m. v Ljutomeru. I. Po trimesečnem presledku smo se zopet sešli, a število je bilo pičlo, zlasti tovarišem in tovarišicam iz gornjeradgonskega okraja bi bilo priporočati več zanimanja za naše stanovske sestanke.

II. Predsednik Ivan Tomažič pozdravi navzoče, zlasti gosta gosp. Rajha in tov. Dostala, ki se je z Dunaja zopet povrnil v

našo sredino. Omeni bridko izgubo, ki je zadela ves sloves Štajer ob smrti Vekoslava Strmška. V znak spoštovanja do pokojnega tovariša vstanejo navzoči.

III. Nato preide predsednik k poročilu o letošnjem zborovanju „Zaveze“ v Radovljici. Spominja se krasnih dni, ki jih je preživel ob tej priliki in konstatira, da je bilo naše društvo, ki je ob periferiji slovenskega ozemlja, po sedmih tovarišicah in petih tovariših dovolj častno zastopano. Želi, da bi se zanimanje za to zborovanje vedno večalo in da bi drugo leto še v večjem številu pohiteli v solčno Goriško.

IV. V odsek za izvenšolsko delovanje so voljeni tovariši: Ivan Tomažič, Fran Cvetko, Karel Mavrič in Marija Kocuvan.

Tovariš Tomažič priporoča učiteljsvu se pri izvenšolskem delovanju posebno ozirati na iz šole izstopivšo mladino. Prireja naj se sestanke za mladino ob raznih prilikah, predava o gospodarskih rečeh, skrbi pa tudi za primerno zabavo. Tov. Dostal stavlja pomisleke, akč ne pridemo s tem z gotovim stanom v konflikt, ki tudi zahteva mladino zase. Tov. Cvetko pripomi, da je naše delovanje pošteno, zato bodimo brezobzirni, drugi stanovi se tudi ne ozirajo na nas. Izjavlja, da tudi dosedanje delovanje pri odraslih v raznih bralnih in pevskih društvih ni bilo brez koristi. Priporoča roditeljske večere.

Poverjenikom za „Popotnika“ je izvoljen tov. Cvahte; za „Zvonček“ in „Domače ognjišče“ ravn. Robič; za „Učiteljskega Tovariša“ tov. Mavrič.

Delegatom za dunajsko zborovanje je izvoljen tov. Cvetko.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico zboruje v torek dne 19. novembra t. l. ob 10¹/₂. uri predpoldne v šolskem poslopiju v Ščedni. Vzpored:

1. Pozdrav predsednika.

2. Poročilo o letošnjem zborovanju Zaveze (poročja Ferdo pl. Kleinmayr).

3. Delovanje zunaj šole (govori tovariš Grmek).

4. Slučajnosti.

Ob 1. uri obed v gornji dvorani Gospodarskega društva in ob 3¹/₂. poset plavežev.

Na mnogobrojno udeležbo vljudno vabi odbor.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo oglase v našem listu!

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVIII. Št. 9. — Tov. Fr. Fink objavlja na uvodnem mestu članek „Še enkrat osebna pola“, ki izpopolnjuje zadnji objavljene članek tov. Peska. — Ivan Kele priobčuje temeljito konferenčno poročilo „Važnost in negovanje telesne vzgoje šolske mladine“ — „Odlomek iz nedognane znanosti“ se zove razprava, ki jo je napisal I. Bezljaj. — Miro Šijanec nadaljuje „Triandrus“, pisoc temeljito in zanimivo o Platonu. — Eliza Kukovčeva končuje svojo razpravo „Nazorni uk — propevtiko realij.“ — V „Književnem poročilu“ govori dr. Fr. Ilešič o Kosijevi „Zabavni knjižnici za slovensko mladino“. — List zaključuje „Razgled“ z običajnimi razpredelki.

Zvonček prijavlja v 10. šte. to-le lepo vsebino: 1. Iz mladih src. Cvetko Slavina. Pesmi. — 2. Pravljičice. Sokolov. Pesem. — 3. Na boj, na boj! Ivo Trošt. Povest. — 4. † Vekoslav Strmšek. Lad. Ogorek. Životopis s podobo v barvotisku. — 5. Solze. Borisov. Pesem. — 6. Jenesski podlessek. Avguštin Šabec. Poučni spis. — 7. Premodre glave. Silvestr K. Narodna smešnica. — 8. Na boj! Slika v barvotisku. — 9. Slovo od paše. E. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. — 10. Domače gledališče. Fedor Hraštnič. Poučni spis. — 11. Zvezde. E. Gangl. Pesem. — 12. Niko. E. Gangl. Pesem s podobo v barvo-

tisku. — 13. Igrišče. Ludovik Šijanec. Otroška igra. — 14. Pouk in zabava. Telovadska pesem. Fran K. S. Schneider. Uglasbena pesem. — Besedni nalogi. K. Koriš. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Venček triglasnih narodnih pesmi za šolo in dom. I. Sestavil in na svetlo dal Anton Kosi. Založil izdajatelj. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. 1907. Cena 50 h. Tov. A. Kosi piše:

Ko sem spravil pred par leti na svetlo svojo spevoigro „Letni časi“, so mi došle od nekaterih gg. tovarišev izpodbude, češ, naj izdam za šolske prireditve tudi kako tako, glasbeno delce, s katerega uprizoritvijo ne bodo v zvezi tolikšni predpogoji.

Šole, ki prirejajo ob raznih prilikah z mladino veselice in slavnosti, se množijo od dne do dne, zlasti sedaj, ko priporoča take javne nastope tudi novi šolski in učni red. Ker se vsaka šola ne more pospeti do spevoiger (vzrok: slab pevski material, manjkanje harmonija ali klavirja itd.) zato je želja po lahkih muzikalnih delcih od strani gospodov učiteljev povsem opravičena.

Moj „Venček“ je preprosto zasnovano delce, s katerim more nastopiti vsaka ljudska šola naj si tudi nima bogve kako izurjenih pevcev, saj je harmonizacija poedinih pesemce dokaj enostavna in ni neobhodno potrebno, da bi jih peli triglasno; tudi v dvoglasju so pesemce mične. (3. glas lahko tudi sam učitelj igra z goslam.)

„Venček“ ponuja narodne pesmi, s katerimi se najlažje zbudi v otročjih srcih veselje do petja. Žal, da učitelji že prej nismo delovali z večjo vnemo na to, da bi se odprla nar. pesmi na stežaj šolska vrata.

Res je sicer, da večina nar. pesmi, kar se besedila tiče, ni primernih za šolske namene. a nekaj jih imamo vendarle, dokaz temu zbirka „Narodnih pesmi za šolsko mladino“, ki jo je v najnovejšem času izdelal tovariš gospod Janko Žirovnik.

Da se prav razumemo: Žirovnikova zbirka je namenjena za roko vsakega poedinega ljudskošolskega učenca, torej v razpečevanje na „veliko“, dočim je smatrati „Venček 3 glasnih narodnih pesmi“ le za več ali manj prikladno točko šolskih veselice in slavnosti, „Venček“ torej ni nikako konkurenčno podjetje Žirovnikovi izdaji, ker obsega tudi povsem druge, deloma do sedaj še neobjavljene pesmi. (Žirovnikova zbirka se je tiskala v 20.000, „Venček“ pa samo v 1000 izvodih.) Kajpada se poleg „Žirovnika“ lahka rabi tudi moj „Venček“, ker se njega poedine pesmi lahko pojo tudi vsaka zase, to je brez prehodov.

Ako bo „Venček I.“ ugajal, pride nadaljevanje. („Venček II.“, ki je v rokopisu že dogotovljen, obsega same do sedaj še neobjavljene pesmi.)

Kar je lepega, je pesem, zlasti pa pesem narodna. Ta naj odslej zveni po naših šolah, naj dviga in greje srca naše mladine, kakor solnce, ki pride, da prežene mrak.

Slovanske himne za klavir priredil Fr. Gerbić. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Cena 2 K, po pošti 2 K 10 h. Obseg: „Bože carja hrani!“, „Šče ne vmerla Ukrajina!“, „Poklik do bratji Slavjan“, „Bože, coš Polske“, „Jeszeze Polska nie zginela“, „Hej, Slovaci“, „Liepa naša domovina!“, „Bože pravde“, „Ubavoj nam Crnojgori“, „Šumi Marica“, „Naprej“, „Hišće Serbstwo njezhubjene“, „Naše Serbstwo z procha stawa“. Priredba za klavir je izvedena s pravim umetniškim razumevanjem. Saj jo je napisal priznan glasbenik.

Novi akordi. 1. sešitek novega, in sicer sedmega tečaja tega zbornika prinaša na prvem mestu sliko urednika dr. Gojmira Kreka in pa šest skladb, ki so jih zložili Josip Prochazka, Emil Adamič, Vekoslav Rosenberg-Ružič, dr. Gojmir Krek in Stanko Premrl. Zbornik „Novi akordi“ izhaja v Schwentnerjevi založbi in velja za vse leto 8 kron, za pol leta 4 K 50 h. Priporočamo.

Poduk v igranju na citrah. Sestavil Fr. Sal. Kozelj. Založil L. Schwentner. Sedaj je izšel četrti zvezek tega dela, o katerem so strokovnjaki izrekli prav ugodno sodbo. Cena temu zvezku je 3'40 K. Celotno delo (4 zvezki) stane broširano 10 K, vezano 12 K.

Slovenski citrar. Zbirka kompozicij in prevodov za citre. Te muzikalne publikacije, ki jih izdaja L. Schwentner, so izšli trije novi sešitki. Vse je priredil F. S. Kozelj. Vsak sešitek obsega po eno skladbo („Nezvesta“, fantazija po narodnem motivu; „Vse mine“, transkripcija po Ipavčevem napevu; „Po jezeru“, transkripcija po narodnem napevu za dvoje citer) in veljata 3. in 4. snopič po 1 K, 5. snopič pa 1 K 60 h. Za citrarje vrlo ugodno in zanimivo.

Ivan Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica. To najnovejšo delo slovečega pisatelja je izšlo ravnokar v založbi L. Schwentnerja v Ljubljani. Cena broširani knjigi je 1 K 40 h, elegantno vezani 2 K, po pošti 10 h več.

Politiški pregled.

* **Cesar — bolan.** Sivolasi naš vladar je bolan. Na letošnjih vojaških vajah na Koroškem se je prehladil, in sedaj ga muči katar in kašelj. Boje se, da ne dobi pljučnice, kar bi utegnili biti usodno za starega vladarja.

* **Pogajanja zaradi nagodbe,** ki so s presledki trajala od dne 9. septembra 1906. pa do 5. oktobra 1907., so končana. Nagodba je sklenjena, vprašanje je sedaj le še, ali jo bosta tudi oba državna zbora sprejela. Ministrski predsednik Beck je rekel o sklenjeni nagodbi: „Kakor pri vsaki pošteni pogodbi je korist na obeh straneh. Za državo bo nagodba nov vir moči in ugleda. Mnogo, kar nas je prej ločilo je odstranjenega. Pot za trajni, mirni razvoj obeh delov je prosta.“ — Ogrski listi kažejo, kakor bi bili jako nezadovoljni, a končni vtisk njihovega kričanja je, da so Ogrri vendar dosegli več kakor so mislili. — Niso še sicer znane posameznosti nagodbe, vendar je razvidno iz vsega, da je sklenjena nagodba, ki nikakor ne more zadovoljiti nas Avstrijcev. Zvišala se je kvota za Ogrsko. — „Montags-Revue“, ki je bila svoj čas v jako intimnem razmerju z ministrom Körberjem piše: „Avstro-ogrška nagodba je gotova. Avstrija je pripoznala, da more Ogrska samostojno določiti užitninski davek. Dovolila je surtaxo na sladkor preko gotovega kvantuma uvoza do Ogrske. Dovolila je popravo železniškega tarifa in znatne olajšave za Ogrsko pri prenašanju na Košiško-Boguminski železnici. Dovolila je poračunanje blokove rente na podlagi 4.325 odstotne obrestne mere. Dovolila je odložitve bančnega vprašanja proti gotovim garancijam, ki se tičejo valute. A kaj je dovolila Ogrska? Ogrska je dovolila nagodbo, ki pa jo je sama jako nujno potrebovala. Ne nagodbe na dolgo dobo, kakor jo je nekaj označil baron Beck za smoter svoje politike, ampak le desetletno, kakor je v navadi od leta 1867.“ Člankar pravi nadalje, da je imela avstrijska vlada v roki dvojno orožje proti ogrskim zahtevam, t. j. oteževanje prometa na Košiško-Boguminski železnici in odpoved bančne skupnosti h koncu leta 1907. Kabinet Beckov ni znal, kako nepremagljivo orožje ima v roki. Če je pa znal, potem je ravnal po višjem ukazu.

* **V koroškem deželnem zboru** je poslanec dr. Angerer utemeljeval predlog za reformo srednjih šol, češ, da sedanje razmerje ne odgovarja več zahtevam duševnega in gospodarskega življenja. Zato se naroča deželnemu odboru, naj nujno priporoča naučnemu ministrstvu, naj izdela načrte, s katerimi se bodo odpravile neznosne razmere. K dotičnim posvetovanjem pa se naj poklicijo razen zastopnikov šolstva tudi možje raznih praktičnih poklicev, kakor zastopniki industrije, trgovine, rokodelstva, kmetijstva, zdravniki itd. Deželnemu odboru se naroča, naj poroča v prihodnjem zasedanju o načinu in uspehih svojega tozadevnega dela. Predlog se je izročil združenim odsekom (gospodarski in juridično-politiški.)

* **Šlezijjski deželni zbor** je sprejel predlog poslanca Türka proti temu, da vlada izplačuje državnim poslancem dijete tudi v počitnicah, kar krivično obremenjuje davkoplačevalce, a korumpira tudi poslance.

* **Pravičnost!** Nižjeavstrijski deželni zbor je sprejel novo volilno reformo. Število poslancev se pomnoži od 78 na 127. Volilni okraji so razdeljeni po — krščansko-socialnem sistemu. Okraji s krščansko-socialno večino imajo 826.400 prebivalcev ter dobe 36 mandatov, okraji s socialno - demokratiško večino imajo 701.300 prebivalcev, a dobe 12 mandatov. V krščansko-

socialnih okrajih pride en poslanec na 23.000, v socialno-demokratskih okrajih pa en poslanec na 58.000 prebivalcev. To je pravičnost.

* **Hrvaška.** Konferenca hrvaških delegatov je sklenila, kakor javljajo iz Budimpešte, stopiti proti ogrski vladi v najostrejšo opozicijo. — V Budimpešti govore v gotovostjo, da je ban Rakodezay sporočil ministrskemu predsedniku Wekerlu, da radovoljno zapusti bansko mesto, ako je morda on kak kamen izpodtikanju v hrvaško-madžarskem sporu. — Iz Budimpešte javljajo, da bo v kratkem imenovana nova hrvaška vlada. Sekcijskim načelnikom bodo imenovani dosednji upravitelji vladnih oddelkov. Torej birokratska vlada.

* **Ogrsko.** Za splošno in enako volilno pravico se je vršil 10. t. m. velikanski obhod po Budimpešti. Obhoda se je udeležilo okoli 60.000 oseb. Klicali so: Živela splošna in enaka volilna pravica! — Ogrska poslanska zbornica je bila otvorjena opoldne istega dne. — Iz Budimpešte javljajo, da je minister za notranje stvari, grof Andrassy, izjavil nasproti več poslancem, da bo splošna volilna pravica uvedena v Ogrski do jeseni leta 1909.

* **Nova nasilstva proti Poljakom** namerava uprizoriti pruska vlada. Društveni zakon se izpremeni toliko, da bo mogoče z vso strogostjo postopati proti poljskim društvom in poljskim zborovanjem. Državno ministrstvo je tozadevni zakonski načrt že sprejelo. Kot uspešno sredstvo v prilog germanizaciji smatrajo vodilni krogi stalno naselitev kakšnega cesarskega princa v Poznanju. Govore, da se sam prestolonaslednik Friderik Viljem preseli v Poznanj, kjer bo imel sijajen dvor.

* **Srbske finance.** Iz Belgrada poročajo, da namerava Pašičevo ministrstvo takoj po nje sestanku odgoditi skupščino za več tednov, da mu ne bo treba predložiti proračuna. Sedanje leto zaključijo z deficitom 4.200.000 dinarjev. Proračun za prihodnje finančno leto dokazuje baje 7 milijonov nepokritega deficita, od teh odpadejo 4 milijoni na letna odplačila novega posojila.

* **Princ — kandidat.** Črnogorski princ Mirko kandidira v črnogorsko skupščino v radinski kapitaniji. Ker je princ Mirko tih nasprotnik kneza Nikole, so ljudje veseli te kandidature.

* **Sestava tretje dume.** Kakor javljajo iz Petrograda, pričakujejo v birokratskih krogih opozicionalno večino dume, s katero se bo pa dalo poslovati ob nekotiki popustljivosti.

* **Pomnožitev ameriškega bojnega brodovja.** Zedinjene države si zgrade štiri velike nove bojne ladje, da nadomeste bojne ladje, ki jih odpošljejo kmalu v Tihomorje. Zvezne države nameravajo imeti v Tihomorju stalno svoje brodovje.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je podaril g. Jernej Bahovec, trgovec s šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 50 K. Trgovino g. Bahovec p. n. učiteljskemu kar najtopleje priporočamo. Svoji k svojim!

Letnino za učiteljski konvikt je plačal tov. Andrej Kenič, učitelj na Ostrožnem brdu. Hvala!

Samo notiramo! V nedeljo so rogovilili proti nam v Radovljici. O svojem „delovanju“ je poročal klerikalni poslanec Pogačnik, o šolstvu in naši „Zavezi“ je pa govoril Jakob Polda. Kaj in kako je govoril — prizanesite nam, usmiljeni bogovi! Bilo je vse polno viharnega odobravanja, samo Pogačnik se je smejal v lepe, dolge brke. Že ve — zakaj! Tudi resolucijo so sprejeli, seveda! Za Dobrovo ne sme zaostati katoliška zaplata radovljiškega mesta. Lampetova resolucija se glasi: „Občni zbor Katoliškega slovenskega društva najodločneje obsoja namene in delovanje svobodne šole, obžaluje, da so ravno v Radovljici slovenski liberalni učitelji na obnem zboru jugoslovanske zveze sprejeli brezversko šolo v svoj program. Zbrani zborovalci odločno zahtevajo, da se naj otroci krščanskih staršev tudi vzgajajo in podučujejo v krščanskem duhu. Vsi krajni šolski sveti se pozivljajo, da nasprotujejo nastavljanju učiteljev, ki so člani liberalne zveze in zahtevajo le nameščenje krščanskih učiteljev.“ — Kaj smo zapisali? Lampetova resolucija? Da! Ta človek krošnjari sedaj po deželi kranjski s svojo pošvedrano pedagogiko in nemoteno hujska ljudi proti šoli in učitelj-

stvu. Hujska, pravimo! Morda utegne kdo hujskača prijeti za zanikarna ušesa in ga posaditi v kot, kar edino pristoji hujskačem! Tako pride do — svoje veljave!

Župan Hribar je prijatelj slovenskega učiteljstva. Dokaz temu njegov govor v državnem zboru. Doslej se sploh v državnem zboru še ni potegnil noben poslanec tako intenzivno za učiteljske koristi kakor Hribar, in vsestransko odobravanje v zbornici je pokazalo, da tudi ne brez uspeha. Zato se mu srčno zahvaljujemo ter ga obenem prosimo, naj z le njemu lastno energijo započeto delo nadaljuje. Upamo, da so sedaj že tudi tisti naši nemški ljubljanski kolegi izprevideli svojo zmoto, ki so pri zadnjih državnoborskih volitvah iz nerazumljivih razlogov oddali svoj glas kandidatu tiste stranke, ki bi najrajši v žlici vode vtopila vse učiteljstvo!

Roditeljski sestanek. Dne 20. oktobra t. l. popoldne ob 3. uri na Raki roditeljski sestanek po nastopnem vzporedu: 1. G. nadzornik Lj. Stiasny: V večni Rim! 2. G. Karel Humek, strokovni učitelj: Zidarsko gradivo. Oboje predavanje bo združeno z mnogimi skioptičnimi slikami. 3. G. Fran Lunder, naduč.: Otrok pred šolsko dobo. Vljudno se vabi k obilni udeležbi.

Majhni ljudje. Na neki večrazredni šoli imajo navado, da mora učitelj, ki je dobil za eno popoldne dopust zato, da se more udeležiti rodovinske slavnosti — n. pr. poroke — to popoldne prihodnji četrtek — nadomestiti. — Mi pravimo, da to ni pedanterija, nego sekatura za učitelja in za učence. Kaj je treba greniti življenje beraško plačanemu učitelju še s takimi malenkostmi?!

Na Dunaj se odpeljejo nekateri učiteljski odposlanci dne 31. oktobra s podnevnim brzovlakom, drugi pa z istim vlakom dne 1. novembra.

Najstarejši okrajni šolski nadzornik v Avstriji je g. Ivan Thuma iz Postojne, ki opravlja ta posel že 32 let. Pač mnogo truda, tlake in samozatajevanja. Mož je uzor pridnosti; zato je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono. Še mnogo let!

Blagoslavljanje nagrobnega spomenika rajnega tovariša A. Goloba v Št. Janžu na Dr. polju. Niso še pozabljeni tožni glasovi zvonov, ki so turbno oznanjali smrt rajnega tov. A. Goloba. Bilo je koncem zime in neugoden pogrebni dan. Zaraditega je le malo tovarišev spremilo ljubljene pokojnika k zadnjemu spočitku. In 10. oktobra t. l. krasnega jesenskega dne se je blagoslavljal nagrobni spomenik. Učiteljstvo je zopet pokazalo, kako zna spoštovati vrle tovariše. Zbrali so se žalujoča vdova s sorodniki, tovariši in tovarišice iz ptuškega in mariborskega okraja, da bi rajnemu ob tej priliki pokazali njegovo priljubljenost. Med temi sta bila oba predsednika učit. društev tov. Šorn in Požegar, in podpredsednik M. Nerat. Tovariš Pučelik je položil v imenu Marib. učit. dr. na grob venec svežih rož v zadnji spomin. Tov. Ahič je privedel učence rajnega od sv. Marjete. Tudi zastopniki nemških učit. društev so prisostvovali. Čast onim tovarišem, ki so došli iz najbolj oddaljenih postaj. Ob 10. prepoldne je bral g. župnik mašo zadušnico. Po maši je g. župnik blagoslovil na grobu rezan in lep kamen. Po opravitvi je učit. zbor zapel pesem „Na grobeh“ in g. predsednik Požegar povzel besedo, v kateri je orisal rajnega kot značajnega, blagega in delavnega očeta družine, učitelja in sosvetovalca uč. društva. Bile so lepe besede, segajoče vsem do dna srca. Nazadnje ga je poslovil od vdove, od občanov, od stanovskih tovarišev in od mladine, proseč, naj blagega Andreja Goloba, obdrže v trajnem spominu. Po govoru je zapel zbor pesem „Nad zvezdami“. Tovariši in tovarišice obeh okrajev so se zbrali na sestanek, kjer so se rajnega opetovano spominjali. Blagor mu! Radovan Mešovšek.

Moderno risanje ne zahteva ne le risanja po naravi, ampak tudi ornamentiko, in sicer z ozirom na obrt, in dosežanje umetniške izdelke in zgodovinske spomenike, katerih tudi moderni Vandali ne bodo zrušili — nikdar! Važnost ornamentike za obrt spoznamo že iz tega, da brez rozete skoraj ni nobene dekoracije. Ornamentiko izbacniti iz šole bo želja le tistega, komur manjka lastne razsodnosti in samo klepeta za nekaterimi nepremišljenimi reformatorji. Risanje po naravi pospešujejo primerne predvaje in silhouette. O teh čitamo v Lukasovem navodilu „Elementares Zeichnen“: „Man begnüge sich solange

der Silhouette — bis das Treffen der Verhältnisse (der Natur- und Lebensformen) keine Schwierigkeiten bereitet.“

Slovenskim umetnikom! Družba sv. Cirila in Metoda namerava založiti lepe, umetniško izdelane narodne znake. Ti znaki naj bi se nosili v gumbnici in bi imeli biti elegantni ter sorazmerno ceneni, da se morejo razširiti med vsemi sloji našega naroda. Za najlepši osnutek razpisuje vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda nagrado 50 K. Rok je do 15. novembra t. l. Nasloviti je na „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Družba sv. Cirila in Metoda je razposlala lepo število nabiralnikov v javne slovenske lokale. Nekateri teh „angelčkov“ delujejo prav marljivo v gmotno korist družbi. Pri g. Zalazniku v Ljubljani bo nabran prav kmalu prvi stotak; prav pohvalno delujejo nabiralniki tudi v Trstu, v Ptuj, v Laščah itd. Po nekaterih hišah pa so nabiralniki prašni brez dela in uspeha. Gospodarje in goste dotičnih hiš prosimo, naj se spominjajo ob raznih prilikah naše družbe, naj ne puste, da bi nabiralniki samevali prazni v — skritih kotičih. Družbi naj se pošiljajo tudi iz teh manj važnih nabiralnikov darovi, če so tudi skromni, in tudi poročila o zanimanju za nabiranje takih prispevkov. Družba ima vse nabiralnike v evidenci, njihovo delovanje pa izkazuje v mesečnih izkazih.

Novi nabiralniki družbe sv. Cirila in Metoda so že na potu. Vsem rodoljubom, ki so se zanje priporočali, se pošljejo takoj, ko dospejo, nadejamo pa se, da se zgledi še toliko novih odjemalcev, da bo družba kmalu oskrbela novo izdajo. Nabiralnik ostane družbena last, pošlje pa se brezplačno in franko.

Družba sv. Cirila in Metoda naznanja, da so naročili do sedaj večje število računskih listkov: „Narodni Dom“ v Ljubljani, g. A. Domicelj na Rakeku in g. M. Mikuž pri Sv. Luciji ob Soči. Naj dobe mnogo posnemalcev.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je založila po češkem vzoru gostilniške plačilne listke. Od vsakega plačilnega listka, ki se je popisal ob sestavljanju računov za goste, naj pripada 2 h naši šolski družbi. Na listku je že natisnjena prva svota (2 h), pod katero se napišejo ostala števila računa, tako da je za goste račun za 2 h večji, ker se je uporabil družbin plačilni listek. — V času, ko se bo ta nova naprava uvajala, bo seveda treba, da se gostu, oziroma odjemalcu pove, da se uračunata 2 h v korist družbi sv. Cirila in Metoda; kakor hitro se pa občinstvo privadi na to napravo, sprotnega informiranja ne bo več treba, in se bo med stalnimi gosti in službujočim gostilniškim osebjem smatralo kot nekaj povsem navadnega, če se ob takih izdatkih plača tudi minimalen davek za narodne potrebe. — Gostilničarjev, oziroma natakarijev ne zadene, če uvedejo za narodne goste družbine računske listke, noben trošek, nasprotno družba jim privoli za trud 10% popust, tako da plačajo za 1000 listkov 18 K. — Te računske listke bodo mogli rabiti tudi trgovci in obrtniki, lekarnarji, zdravniki itd. — Da se družbini rač. listki razširijo po vsem slovenskem ozemlju, bo treba agitacije in požrtvovalnosti z obeh strani: prodajalec bo kazal skrb za narodne potrebe in javno osvedočil svojo zavednost s tem, da uvede naše listke, kupujoče občinstvo pa bo prepričano, da jemlje od narodne tvrde. — Družba sv. Cirila in Metoda pričakuje, da jej bo vztrajna agitacija vseh njenih prijateljev kmalu prinesla obilo naročil za računske listke. Končno je še pripomniti, da so listki jako lični in da jih na razpolago vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, na katero je nasloviti naročila.

Šolski občini Trg na Koroškem je dovolil deželni zbor 25.000 K za zgradbo deške in dekliške meščanske šole.

Časnikarstvo. „Rdeči Prapor“ bo izhajal odslej po dvakrat na teden. — Narodna-napredna stranka osnuje svoje glasilo „Slovenija“. List bo vodil g. dr. Triller, urednik mu pa bo g. Fr. Govekar. „Slovenija“ bo tednik. — Napredni Korošci si ustanove svoj list, ker z „Mirom“ niso zadovoljni. — Uredništvo „Nove Dobe“ je prevzel g. A. Ekar, doslej urednik „Mira“.

Okoliška deška ljudska šola v Celju šteje ob začetku šolskega leta 1907/8, nad 400 učencev. Vkljub vsem naporom ljubeznivih protivnikov raste število otrok od leta do leta. Zavod ima danes pet definitivnih razredov ter tri prov. vzpo-

rednice, imed katerih sta dve nastanjeni v privatni hiši v Gosposkih ulicah. V ravno započetem šolskem letu imajo 1., 2. in 4. razred paralelko. V sobe, katere normalno nudijo prostora 30 učencem, se jih natlačiti mora 50 do 60! — Leta in leta sta že prostor in denar za stavbo tolikanj nujno potrebnega novega šolskega poslopja pripravljena, a zaradi Nemcev, ki nam vedno očitajo nazadnjaštvo, ne puste šole zidati v mestu. — To je kulturni škandal, ki je le v Avstriji mogoč in posebej še v nas krotkih Slovencih! Celu ovca zbesni; a — mi!?

Za ravnatelja kmetijske šole na Grmu je deželni odbor imenoval g. Viljema Rohrmanna, doslej pristava na istem zavodu.

Še enkrat iz učiteljskih krogov novomeškega okraja. Že tov. Matko je odgovoril na ta naslov, zakar ga iskreno zahvaljam. Kar se realnosti tiče, je dotični tovariš sam kriv, zakaj se ne informira prej sam ter zato sitnosti uganja nepotrebnim potom. Dolgo časa se nisem mogel odločiti, ali naj ostanem tiho ali pa naj onemu gospodu ponudim svoje učno mesto v zameno. No, sedaj bi storil to prav rad, le oglasi naj se dotičnik. Naužil sem se lepega kraja, naužil tudi vseh tukajšnjih ugodnosti do grla. Mislim, da je malo takih učnih mest v novomeškem okraju kakor ravno tukaj. Ljudje so predrzni in nekateri te naravnost sovražijo. Kako mično je poslušati, kako ti kmet predpiše katere zamude moraš naznaniti katerih ne. In to javno! In kje je ugled? — Torej, dragi tovariš, oglasi se, ako ti je ljubo, da se pogodiva, toda imeti moraš trdno voljo pa trdo kožo. Perko.

Meščanska šola v Krškem, ta najstarejši zavod svoje vrste na Kranjskem, kaj lepo napreduje. Letos je vstopilo v prvi razred 56 učencev, t. j. število, kakršno se doslej še ni doseglo. Dve tretjini vseh učencev je s Kranjskega, ena tretjina pa s Štajerskega. S trirazredno meščansko šolo je združen nadaljevalni tečaj, ki ima letos 15 učencev. Vseh učencev je na zavodu 126. Zanimivo je, da doslej število vseh učencev še nobeno leto ni naraslo do 100; letos, ob tridesetletnici, pa je poskočilo za okroglo 30 učencev. Z ozirom na nadaljevalni tečaj je važen odlok trgovskega ministrstva z dne 13. avgusta 1907 l., ki določa, da se učna doba trgovskih učencev, ki so posečali enoletni nadaljevalni tečaj, skrajša za eno leto.

Pred c. kr. izpraševalno komisijo v Kopru se prično prihodnji izpiti za učno usposobljenje za ljudske in meščanske šole v ponedeljek, dne 11. novembra t. l. Dotične prošnje morajo dospeti v roke komisije vsaj do 4. novembra t. l.

Iz šolske službe. Minister za uk in bogočastje je premaknil v osmi činovni razred profesorje: okrajnega šolskega nadzornika Frana Finžgarja, profesorja na moškem učiteljskem v Kopru ter Josipa Cizlja in Josipa Fistravca, profesorja na ženskem učiteljskem v Gorici.

Na Dopis „Nameščenja učiteljstva v goriškem okraju“ (Iz krogov učiteljic), odgovorim pri društvenem zborovanju, dne 7. novembra t. l. To v znanje prizadetim p. n. učiteljicam. — Ignacij Križman, nadučitelj in zastopnik učiteljstva v c. kr. okr. šol. svetu.

V „Panorama Kosmorama“ so ta teden razstavljeni „Kopaljšča ob Baltskem morju in okolica“. Jako zanimivo. Vidi se poleg vrvenja prijateljev kopaljšč tudi raznih parnikov in ladjedelnic, lepa mesta, vile, palače in tržnice.

Shod perutinarjev in rejcev vseh malih domačih živali se vrši dne 27. t. m. ob 10. uri dopoldne v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Vzpored je jako zanimiv.

Razgled po šolskem svetu.

— **Petindvajsetletnico** svojega obstanka je praznovala dne 1. t. m. gimnazija v Travniku.

— **Gospodarske šole v Avstriji.** V Avstriji je 195 gospodarskih šol, in sicer 3 visoke šole za poljedelstvo, 3 gospodarske akademije, 9 gospodarskih srednjih šol, 5 višjih gozdarskih šol, 2 šoli za vinogradarstvo in sadjerejo, 43 ljudskih poljedelskih šol, 17 mlekarških šol, 23 šol za vrtnarstvo, vinogradarstvo in čebelarstvo, 2 šoli za žganjarstvo, in še druge razne gospodarske šole.

— **Latinščina in omika.** Vseučiliški profesor dr. Teodor Fuchs je izdal brošurico „Die lateinische Grammatik

und die sogenannte formale Bildung“. S tem spisom je vnovič izproženo vprašanje, kolik pomen in kako vrednost ima učenje latinščine. To vprašanje je že staro; provzročilo je že nebroj kontroverz, poklicalo v življenje že cele biblioteke polemičnih spisov. Novih argumentov tudi prof. Fuchs ni navedel, a zbral je vse najvažnejše ugovore v prepričevalno celoto. Zato zasluži ta spis zanimanje interesentov.

— **Umirovljen** je profesor cerkvenega prava na graškem vseučilišču, dr. Friderik Theuer, ter mu je o tej priliki podeljen naslov dvornega svetnika.

— **Vseučilišče v Afriki.** Prihodnje leto se otvori v Alžiru severnoafriško vseučilišče. Pravzaprav se le takozvani *ecoles superieurs* preosnuje v vseučilišče. Na novem vseučilišču se osnujejo ne samo učene, temveč tudi jako praktične stolice, zaradi česar bo obisk brezdvomno jako velik.

— **Nemški „Schulverein“** šteje že nad 1000 podružnic. Samo v tekočem letu 1907. so ustanovili 101 novo podružnico.

— **Štatistika slovenskega visokošolskega dijaštva** za l. 1906./07. Preteklo leto je bilo vseh slovenskih visokošolcev 672. Med temi je bilo 352 pravnikov, 49 medicincev, 165 modroslovcev, 63 tehnikov, 10 veterinarcev, 17 agronomov, 3 eksportni akademiki, 4 trg. akademiki, 5 montancev, 1 farmacevt, 5 konservatoristov, 1 akad. slikar in 1 slušatelj pedagogija. 377 jih študira na Dunaju, 205 v Graecu, 79 v Pragi, 11 pa po drugih mestih.

— **Slovenska šola v Aleksandriji** je bila otvorjena 2. t. m. Sedaj poučujeta dve učiteljici, potem pridejo — šolske sestre!

— **Podržavljenje slovenske šole v Trstu.** „Slovenec“ je dobil z Dunaja poročilo, da je podržavljenje slovenske šole v Trstu gotova stvar.

— **Učiteljice na Nemškem.** Na Nemškem imajo glasom najnovejše štatistike 59.187 javnih ljudskih šol z 8.924.779 otroki. Od teh je dobra polovica deklic. Na vseh teh šolah poučuje 124.027 učiteljev in 22.513 učiteljic. Učiteljice je potemtakem le 15% vsega učiteljstva. V kneževini Lippe sploh ni nobene učiteljice na javni šoli. V kraljevini Saksonski jih je le 3,8%, v Weimarju pa celo le 1,5%. Največ učiteljic je v Berlinu, v renski pokrajini in na Westfalskem.

Raznoterosti.

× **Zaradi udarca po glavi je oslepel** neki deček v Hebu na Češkem. Deček se je igral z drugimi otroki. Med igro se je sprl z nekim tovarišem, ki ga je udaril po glavi. — Dečka se prenesli domov v posteljo, kjer je obležal nezavesten. Šele čez dva dni se je zbudil iz nezavesti; toda bil je popolnoma slep.

× **Letno število časopisov.** Število listov, ki izhajajo vsak dan, znaša na leto na vsi zemlji dvanajst milijard. Za te liste je potrebno 800.000 kilogramov papirja. Najstarejši list na svetu je, kakor zatrjujejo, kitajski list „Kin-Pav“, ki izhaja v Pekingju in je nedavno tega slavil že svojo tisočletnico.

× **Čikago** je še primeroma prav mlado ameriško mesto, a prebivalstvo se mu tako naglo množi, da preti prekositi kmalu Novi Jork. Lani se je število prebivalstva pomnožilo za 66.500 duš, tako da šteje danes Čikago 2 $\frac{1}{2}$ milijona duš. Ker je mesto v nepregledni ravnini ter ni nikjer ovir za razširjenje, je naravno, da se bo mesto tudi prihodnja leta v enaki meri širilo. Še bolj rapidno pa se bo širilo mesto, ako se res zveže mesto po kanalu z morjem.

× **Vera ali klerikalizem?** „Freie Schule“ poroča: Župnik Kratochwill v Rudi na Češkem je imel pred kratkim pridigo, v kateri je govoril o razbojnikih, ki sta bila križana z Jezusom. Podal je pri tem sledečo kulturno zgodovinsko jako dragoceno razjasnitev: „Desni razbojnik se je poboljšal, levi je pa ostal falot celo v smrti. In veste, predragi, kaj ga je tako pokvarilo? Dokler je bil še mlad, je bil dober, tudi kot mladenič je bil še dober, ko pa je stopil v moško dobo, je bral brezverske časopise in ti so ga tako pokvarili, da je postal falot. Glejte, predragi, kaj vse vzmerejo slabi časopisi!“ Doslej še ni nihče vedel, da so bili ob Kristovem času časopisi. Župnik Kratochwill zasluži odlikovanje za svojo novost!

× **Zvišanje plač častnikom avstro-ogrskemu armade** se izvede tako, da se porabi 84% dovoljenega poviška za častnike od stotnika navzdol, 8% za majorje in 8% za šarže naprej od polkovnika.

× **Vztrajnost pisanja.** Razume se, piše neki francoski profesor, da ljudje, ko pišejo, niti ne pomislijo na to, koliko sile potrosijo in koliko delo izvedejo. Oseba, ki piše s srednjo hitrostjo, napiše v eni minuti 30 besed, kar predstavlja dolžino 5 metrov, ako se uračunajo tudi vse krive črte. To čini nadalje 3000 besed na uro, 30.000 besed na dan, ako se računa deseturno dnevno delo, ali to tvori na leto 1095 kilometrov.

× **Brazilijska**, ki sestoji iz dvajset držav in glavnega zveznega mesta Rio de Janeiro, ima 9.261.000 štirjaških kilometrov, to je nad polovico vse Južne Amerike, in 20 milijonov prebivalcev. Ako bi bila Brazilijska tako obljudena kakor je Avstro-Ogrska, bi imela 700 milijonov prebivalcev.

Listnica uredništva.

Gosp. Anton Valentič, učitelj v p. in šolski ravnatelj v Trstu: Izjavljamo, da niste Vi pisali „Pisma iz Trsta“, ki je priobčeno v 38. številki našega lista, in da niste niti Vi niti kdorkoli iz Vaše rodovine v nikakršni zvezi z napominanim člankom.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2918.

Kranjsko.

147 1

Na enorazredni ljudski šoli v Hruševju se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo predpisanim potom do 8. novembra 1907.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 7. oktobra 1907.

Št. 1396.

(148) 1

V litjskem okraju se razpisuje s tem učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Vačah v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do dne 15. novembra 1907.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 11. oktobra 1907.

Zahvala.

Za izredno čast, ki je došla našemu ljubljencu

Cirilu Benediku

učiteljskiščeniku-tretjeletniku

na njegovi zadnji poti se iskreno zahvaljujejo vdano podpisani; osobita zahvala p. n. gospodu ravnatelju učiteljskiščeniku in p. n. gospodom profesorjem, ki so spremljali rajnika do groba, dalje gg. pevcem-učiteljskiščenikom za prelepo petje, gg. sošolcem za krasen venec in udeležbo vsem, ki so od daleč in blizu prišli počastiti in se posloviti od našega dragega Cirila, srčna Vam hvala; blagovolite ga ohraniti v blagem spominu.

(151) 1

Žaljujoci sorodniki.

Panorama kosmorama
Dvorski trg številka 3 (pod „Narodno kavarno“).

Od 20. oktobra do vštetege 26. oktobra 1907: 138 4

Pariz.

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira
na narodno trgovino (2) 12—10

ČEŠNIK & MILAVEC

LJUBLJANA o (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke.
Najnovejše vrste modnega volnenega, svilnatega in perilnega blaga za dame.

Velika izbira preprog, zaves, odej itd.

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učiteljstvu dam pri nakupu 5% odbitka
za učiteljski konvikt.

**Kaj podeli kavi lepo
barvo in prijeten okus?**

'Zvezdna' in 'Ciril-Methodova'

kavina primes.

Kupovalke teh izdelkov dobivajo od Prve jugoslovanske
tovarne za kavine surogate v Ljubljani brezplačno
mesečnik „Slovenska Gospodinja“. (150) 26—1

Fr. Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1 in Valvazorjev trg št. 6
priporoča svojo zalogo najbolje priznanih

**slamareznic, mlatilnic, vratil, čistilnic,
strojev za košnjo in obračanje sena.**

Kmetovalci, ki rabijo pumpe in cevi za vodo, vino in gnojnico,
pluge in brane, peči, štedilnike in poljedelskoorodje, so zagotovljeni
najbolje postrežbe. Mlekarnam se priporočajo izvrstni posnemalniki
in trpežne ročke za prenašanje in prevažanje mleka, traverze,
železniške šine, vedno svež cement, strešna lepenka, štorja
za strope, pločevina, nagrobni križi ter vse ključavničarsko,
kovaško, kleparsko, stavbinsko, zidarsko, tesarsko in mizarsko
orodje vedno v zalogi. (149) 26—1

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig
in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju, Rotovška ulica 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

== Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank. ==

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpreprostejše do najfinejše. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Geniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznano dobro blago. — Solidna in točna postrežba.

140 52—3

VERONIKA KENDA

v Ljubljani na Dunajski cesti števil. 20

priporoča p. n. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu svojo veliko

zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov.

Postrežba točna in solidna.

Filip Fajdiga

Ljubljana,

Sv. Petra cesta števil. 19

priporoča 136 14—4

častitemu učiteljstvu svojo

veliko zalogo

pohištva v vseh slogih.

Izdeluje tudi po naročilu.

Delo solidno in trpežno.

* * * Cene nizke. * * *

Hočete kupiti ceno in dobro pravobarveno blago?

Mána Jirsová, soproga učiteljeva

imejteljica tkalnice v Novém Hrádku nad Metnjo, Češko
prodaja kanefase, sefir, damast, platno, oxford, krizete, barhet, brisače, žepne rute, prte, serviete itd. 112 13-8

Naročite in prepričali se bode, da Vas Slovanka bratski postreže.

Svoji k svojim!

Vzorci franko.

Neobhodno potrebno

za vsako šolo, vsakega učitelja in učiteljske knjižnice:

Stenski zemljevidi in učila v slovenskem jeziku. Bauer C. F. **Vojvodstvo Kranjsko** (v slov.-nemški izdaji). Cena na platno razpeto v mapi 16 K, s palicama 18 K. Haardt-Rutar-Orožen, **Avstro-ogrška monarh.** Na platno razpeto K 13.—, s palicami K 15.—. Haardt-Orožen, **Evropa.** Na platno razpeto K 15.—, s palicama K 17.—.

Haardt-Orožen, **Polut.** Na platno 18 K, s palicami 20 K. Haardt-Orožen, **Palestina.** Na platno 16 K, s palicami 18 K.

Zemeljsko oblo. Cena v zabojčku od K 1'40 do K 32.—.

Stenski abecednik k abecedniku v stari Razinger-Žumrovi izdaji, na 13 tablic napet K 12'10, na 25 tab. K 18'10.

Svetopisemske slike v 32 koloriranih podobah K 24.—.

Levec Janez, **Lepopisne vaje.** Navodilo za pisanje brez lineature. K 2.—.

Maier Anton, **Učne slike iz domoznanstva.** (Podrobni učni načrt za III. šol. leto) K 1'40.

— **Učne slike iz nazornega nauka** za I. in II. razred. Drugi natis. K 2'50.

— **Učne slike iz zemljepisja.** „Vojvodina Kranjska“. K 2.—.

— **Učne slike iz prirodoslovja** za III., IV. in V. razred. (Podrobni učni načrt.) K 2'50.

— **Učne slike iz zemljepisja.** „Avstrija“. (Podrobni učni načrt.) K 1'50.

Majeen Gabr., **Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli**, razkazana na svojem razvoju. K 2.—.

Stiasny L., **Zbirka učnih slik.** I. zvezek 70 vin., II. zvezek K 1.—, III. zvezek K 1'50.

Pedagogički letopis, IV. zv. K 3.—, V. K 2'50, VI. K 3.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 2. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi Čitanki za obče ljudske šole izdaja, v štirih delih. II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2'40.

Apih J., **Zgodovinska učna snov za ljudske šole**, 4. snopič. (Realna knjižnica I. del.) K 2'20.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del, 3. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi Čitanki za obče ljudske šole, izdaja v štirih delih, II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2.—.

Majeen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto**, 1. snopič. (Pomnožene knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk I. del.) K 2.—.

Apih J. in Potočnik dr. M.: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole**, 5. snopič. (Bralna knjižnica. I. del.) K 2'20.

Bezjak dr. J.: **Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v ljudski šoli**, 1. snopič. (Didaktika. [Obče in posebno ukoslovje.] I. del.) K 2'20.

Družovič Hinko: **Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli.** (Didaktika, II. del.) K 2'50.

Majeen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto**, 2. snopič. (Konec I. dela.) Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. (I. del.) K 2.—.

Potočnik dr. Makož: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole**, 6. snopič. (Konec.) (Realna knjižnica I. del.) K 2.—.

Stupar Fr.: **O prvinah in spojinah.** Osnovni nauki, iz kemije itd. K 1'50.

Javen telovadni nastop za ljudske šole višje stopnje ali meščanske šole. Sestavil in ilustriral J. Kren. Poslovenil J. Bajzelj. Cena K 1'60.

Zaloga vseh slovenskih knjig in muzikalij, bodisi kateregakoli založništva. — Sklad nemških, francoskih, angleških, italijanskih, ruskih itd. knjig in muzikalij. — Biblioteke: Reclam, Hendel (Bibl. der Gesamtliterat.), Engelhorn, Meyers Volksbücher, Universalbibliothek für die Jugend itd. — Muzikalije: Edition Peters, Universal Edit. Kollektion Breitkopf & Härtel, Kollektion Litolf, Edition Steingraber, Edition Urbanek, Praha. Abonentu se sprejemajo na znanstvene, ilustrirane in moderne liste itd. — Vedno v zalogi knjigarne:

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

v Ljubljani. 135 4-4

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenciće. Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezanine. **Jabots, Fichus, danski ovratniki in kravate.** Svilnati in baržunasti trakovi. Posamenterija, porte in žnore, rezice, kre-pince in žnore za tapetnike. **Krepi in flori za žalovanje.** Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore.

Šerpe iz svile, čipk in volne. Nogavice za dame, dekleta in otroke. Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozličke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka. Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. **Gumbi in različne igle.** Različne podloge in potrebtšćine za kro-jate in šivilje. Idrijske čipke, vezene čipke in vložki. Pajčolani za neveste, mirtovi vencji. Damsko perilo, spodnja krila, predpas-niki in kopalne obleke. **Modrei in potrebtšćine za modrec.** Glace-rokavice in rokavice za uniformi-rance, pletene, letne in zimske rokavice. Kopalno perilo, dišave, mlo in ustna voda. **Krtace** za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovrat-niki, zapestnice, naprsniki in žepne rute. **Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajcē, jopice in hlače.** Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in sport-pasovi. **Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.** **Kravate, gumbi za manšete.** Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice. **Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.** **Nahrbtniki, ovratniki, robci.** Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne! Razpošiljam po poštne povzetju **za 12 K 50 vin.**

Krasno, dobro in moderno opravo

katere obstoji iz sledećih predmetov:

Fina bela ali barvastá srajca št. . . . ?
Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca.
1 ovratnik po želji. Krásna kravata.
1 par trpežnih nogavic. Močna brisalica.
Izsvtne naramnice. 3 dobre žepne rute.

Vse v škatlji lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugajalo, vrnem denar nazaj. 5

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

(19) 29

Zirovnikove „Narodne pesmi za šolsko mladino“

(96) 23—11 se dobe edino v

„Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Izvod stane 20 h, s poštnino 3 h več.

ANTON ŠARC Ljubljana Sv. Petra cesta 8

Špecialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd. 119 52—6

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. Strogo solidno blago. Švicarske vezenine. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica, Kolodvorske ulice št. 8.

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez povzetja.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatovič.

142 52—3

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—41 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice št. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52—41

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

priznano najboljšo

prodaja

(16) 50—39

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja

v Ljubljani.

Ilustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto.